

**VALTIOVARAINVALIOKUNNAN
MIETINTÖ 17/2010 vp**

**Hallituksen esitys vuoden 2010 lisätalous-
arvioksi**

Vireilletulo

Eduskunta on 7 päivänä huhtikuuta 2010 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen vuoden 2010 lisätalousarvioksi (HE 26/2010 vp).

Lisätalousarvioaloitteet

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä eduskunnan 15 päivänä huhtikuuta 2010 valiokuntaan lähettämät lisätalousarvioaloitteet

- LTA 1/2010 vp — Pentti Oinonen /ps ym.: Määrärahan vähentäminen ISAF-operaatioon osoitetusta määrärahasta (24.10.20)
- LTA 2/2010 vp — Eero Heinäluoma /sd ym.: Määrärahan osoittaminen ilma- ja varvialusten hankintaan (26.20.70)
- LTA 3/2010 vp — Pentti Oinonen /ps ym.: Määrärahan vähentäminen sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenoista (27.30.20)
- LTA 4/2010 vp — Hannes Manninen /kesk: Määrärahan osoittaminen avovankiloiden olosuhteiden parantamiseen (28.20.88)
- LTA 5/2010 vp — Pentti Oinonen /ps ym.: Määrärahan osoittaminen 4H-toiminnan valtionapuun (30.10.55)
- LTA 6/2010 vp — Eero Heinäluoma /sd ym.: Määrärahan osoittaminen alusinvestointien ympäristötukiin (31.30.46)
- LTA 7/2010 vp — Markus Mustajärvi /vas: Määrärahan osoittaminen työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenoihin (32.30.01)
- LTA 8/2010 vp — Markus Mustajärvi /vas: Määrärahan osoittaminen laivanrakennuksen innovaatiotukeen (32.30.46)
- LTA 9/2010 vp — Sari Palm /kd ym.: Määrärahan osoittaminen starttirahan lisäämiseen (32.30.51)
- LTA 10/2010 vp — Kari Kärkkäinen /kd ym.: Määrärahan osoittaminen korkean työttömyyden alueiden erityistukeen (32.30.51)
- LTA 11/2010 vp — Tarja Tallqvist /kd ym.: Määrärahan osoittaminen vaikeasti työllistettävien erityistoimiin (32.30.51)
- LTA 12/2010 vp — Eero Heinäluoma /sd ym.: Määrärahan osoittaminen työllistämiskoulutus- ja erityistoimiin (32.30.51)
- LTA 13/2010 vp — Markus Mustajärvi /vas: Määrärahan osoittaminen työllistämiskoulutus- ja erityismenoihin (32.30.51)

- LTA 14/2010 vp — Raimo Piirainen /sd ym.: Määrärahan osoittaminen Kuhmon Juminkeon laajennusosan Kopan rakentamiseen (32.50.63)
- LTA 15/2010 vp — Pentti Tiusanen /vas: Määrärahan osoittaminen öljyntorjunnan tehostamiseen (35.10.20)

- LTA 16/2010 vp — Matti Kangas /vas: Määrärahan osoittaminen suhdanneluonteisiin avustuksiin asunto-osake- ja vuokrataloyhtiöiden korjauksiin (35.20.56)

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu asiayhteyden mukaisesti kaikissa valtiovarainvaliokunnan jaostoissa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Kokonaistuotanto supistui Suomessa viime vuonna 7,8 prosenttia. Kokonaistuotannon lasku on kuitenkin päättynyt, ja arvioiden mukaan nykyisen suhdannekierron pohja on saavutettu. Suomen talouden ennustetaan lähtevän maltilliseen kasvuun.

Varovaisia merkkejä kasvusta osoittaa myös se, että lisätalousarvioesitykseen sisältyy esitys tuloarvioiden korotuksesta. Tulojen arviota korotetaan nettomääräisesti noin 890 miljoonaa euroa, josta noin 770 miljoonaa euroa johtuu arvonlisäverokertymän arvion noususta. Kuluven vuoden nettolainanottoa voidaan vähentää 812 miljoonaa euroa, jolloin valtion nettolainanotto on tänä vuonna 12,3 mrd. euroa. Valtionvelan arvioidaan olevan vuoden 2010 lopussa 77 mrd. euroa, mikä on n. 44 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Kasvun käynnistyminen on kuitenkin vielä hauraalla pohjalla. Julkisen talouden alijäämät ovat myös erittäin suuret taantuman ja elvytystoimien vuoksi, mikä heikentää talouspolitiikan liikkumavaraa.

Valiokunta palaa taloudelliseen kehitykseen liittyviin kysymyksiin tarkemmin käsitellessään valtiontalouden kehyksiä koskevaa selontekoa (VNS 2/2010 vp).

Hallituksen esityksen mukaan määrärahoihin ehdotetaan 79,3 miljoonan euron lisäystä. Esityksen painopiste on nuorisotyöttömyyttä vä-

hentävissä toimenpiteissä, joihin esitetään noin 77 miljoonan euron lisärahoitusta. Tämä antaa mahdollisuuden siihen, että noin 15 000 nuoren arvioidaan työllistyvän tai pääsevän koulutukseen tai työllistämistoimenpiteiden piiriin. Esi-tykseen sisältyy mm. useita täsmätoimia, jotka kohdistuvat erilaisissa elämäntilanteissa oleviin nuoriin.

Työllisyys- ja koulutuspoliittisten toimien lisäksi hallitus esittää merkittäviä lisäpanostuksia telakkateollisuuden työllisyyden parantamiseen sekä alan selviämismahdollisuuksien turvaamiseen meneillään olevan taantuman yli. Myös suhdanneluonteisten korjausavustusten valtuut- ta korotetaan 50 miljoonasta eurosta 125 miljoon- naan euroon.

Valiokunta tarkastelee edellä mainittuja ai- heita yksityiskohtaisemmin asianomaisten pää- luokkien kohdalla, mutta toteaa jo tässä yhtey- dessä pitävänsä hallituksen esittämiä toimia hy- vinä ja perusteltuina. Etenkin nuorten työttö- myyden vähentämiseen tähtäävät toimet ovat tärkeitä ja ajankohtaisia, sillä nuorisotyöttö- myys on lisääntynyt huolestuttavasti. Nuoriso- työttömyyden pahimman vaiheen arvioidaan osuvan juuri kevääseen, joten hallituksen esittä- mät lisäresurssit ovat tässäkin mielessä välttä- mättömiä.

Valiokunta toteaa, että työttömyyden hoitoon nyt esitetyt lisäpanostukset tuovat helpotusta pa- himpiin ongelmakohtiin, mutta työttömyyden hillitseminen edellyttää jatkossakin määrätietoi-

sia työllisyys- ja koulutuspoliittisia toimenpiteitä. Jos esimerkiksi yritysten kasvunäkymät heikenevät uudelleen, laaja-alaiset lomautukset, jotka tähän saakka ovat mahdollistaneet tuotantoon nähden vain vähäisen työvoiman vähentämisen, voivat muuttua irtisanomisiksi. Onkin tärkeää, että hallituksella on tarvittaessa valmiutta käynnistää pikaisesti lisätoimia työttömyyden hillitsemiseksi.

parannuksia. Valiokunnan muutosesitys edistäisi näitä tavoitteita ja työllistäisi hankekohteissa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

2. Investoinnit

Momentin perusteluja muutetaan siten, että Senaatti-kiinteistöjen investoinneista saa aiheutua menoja vuonna 2010 enintään 310 000 000 euroa. *Lisävaltuudesta osoitetaan 2 500 000 euroa käytettäväksi avovankiloiden olosuhteiden parantamiseen.*

(2. kappale kuten HE)

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

20. Palvelut valtioyhteisölle

88. Senaatti-kiinteistöt

Lisätalousarvioletuksessa on ehdotettu, että Senaatti-kiinteistöjen investointivaltuutta lisätään 40 miljoonalla eurolla. Lisäys johtuu pääasiassa vuoden 2009 aikana aloitettujen työllisyysperusteisten elvytyshankkeiden menojen siirtymisestä vuodelle 2010. Vuoden 2009 investointivaltuutta jäi käyttämättä vastaavasti noin 50 miljoonaa euroa.

Valiokunta ehdottaa, että lisätalousarvioletukseen sisältyvästä lisävaltuudesta osoitetaan 2 500 000 euroa avovankiloiden perustamiseksi. Toteutus tulisi suunnata kohteisiin, joissa työt on mahdollista käynnistää nopeasti. Lisäksi tulisi huolehtia siitä, että kunnostettavien avovankiloiden vuokriin varataan tulevissa talousarvioletuksissa riittävä määräraha.

Suomen kriminaalipolitiikan lähtökohtana on vähentää suljettuja vankilapaikkoja ja siirtää enenevä osa vangeista avolaitoksiin. Se edellyttää avolaitosten tilojen muutoksia ja osittaisia

Pääluokka 29

OPETUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Nuorisotyöttömyyden vähentäminen. Nuorten työttömyys on merkittävä syrjäytymisriski. Sen vuoksi nuorisotyöttömyysongelmaan on haettava aktiivisia ja tehokkaita ratkaisuja. Oikea linja on, että nuorten työttömyyden hoitaminen on nostettu keskeiseksi painopisteeksi lisätalousarviossa. Keskeinen yhteiskunnallinen tavoite on se, että kaikilla nuorilla on joko opiskelu- tai työpaikka. Hallituksen esitys sisältää opetusministeriön hallinnonalalla toimenpiteitä, jotka lisäävät ammatillisen koulutuksen ns. ammattistartin ja vapaan sivistystyön opiskelupaikkoja sekä ammatillisen lisäkoulutuksen oppisopimuskoulutuspaikkoja. Lisäksi veikkauksen ja raharpajaisten voittovaroista ehdotetaan lisärahoitusta korkeakouluopetuksen ja tutkimuksen alalle ja nuorten työllisyyttä edistäviä toimenpiteitä taiteen ja kulttuurin, liikuntatoimen sekä nuorisotyön toimialoille.

Hallituksen esittämät lisämäärärahat eivät nopealla aikataululla välttämättä mahdollista uusia toimia, mutta on tärkeää, että jo käynnissä olevia toimenpiteitä voidaan laajentaa. Valiokunta painottaa, että nuorisotyöttömyyden hoitaminen vaatii myös pitkäkestoisia toimia. Tämä on otettava huomioon muun muassa ensi vuoden talousarviota laadittaessa. Tärkeää on myös arvioida säännöllisesti eri toimenpiteiden vaikutuksia nuorisotyöttömyyden kehittymiseen. Näi-

den arvioiden pohjalta on tehtävä tarpeen mukaan esityksiä uusista toimenpiteistä tai aiempien toimenpiteiden jatkamisesta.

Viime laman aikana kehitetty työpajatoiminta on osoittautunut tuloksekkaaksi ja myös kustannustehokkaaksi. Vuonna 2009 työpajoilla oli valmennuksessa yli 18 000 henkilöä, joista yli 11 000 alle 29-vuotiaita. Valiokunta pitää tärkeänä hallituksen esittämää lisämäärärahaa työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön vahvistamiseen. Etsivällä nuorisotyöllä voidaan onnistuneesti tavoittaa sellaisia nuoria, jotka ovat vaarassa pudota pysyvästi yhteiskunnan ulkopuolelle. Etsivä nuorisotyö perustuu nuoren omaan haluun. Usein nuori saa 4–7 eri sektorilta palveluja. Saattaen vaihdettaessa tärkeää on se, että nuori sitoutuu myös seuraavaan häntä tukevaan palveluntuottajaan. Etsivän työn tekijä kulkee nuoren rinnalla kunnes nuori itse on sitoutunut em. palveluihin. Tämä tarkoittaa noin 2–3 vuotta.

Ollakseen tuloksekasta etsivä työparitoiminta tarvitsee tuekseen työpajoja, joihin löydetty nuoret voidaan sijoittaa. Rahoituksen lisääminen turvaa etsivän työparitoiminnan, työpajojen ja viranomaisten moniammatillisen yhteistyön ja hyvien käytäntöjen kehittymisen.

Ammatillinen lisäkoulutus. Vuoden alussa on työttömien pääsy omaehtoiseen koulutukseen helpottunut, ja elokuussa paranee opintovapaan aikainen aikuiskoulutustuki. Ammatillisen lisäkoulutuksen paikkamäärän riittämättömyydestä johtuen aikuisia saattaa hakeutua enenevässä määrin opetussuunnitelmaperusteiseen koulutukseen. Tämä johtaa siihen, että aikuiset vievät nuorille tarkoitettuja aloituspaikkoja, mikä puolestaan viivästyttää nuorten siirtymistä koulutukseen ja edelleen työmarkkinoille. Valiokunta pitää välttämättömänä, että hallitus, tarvittaessa tulevaisuuden lisätaloussarvioissa, huolehtii siitä, että aikuisväestölle voidaan tarjota riittävästi työelämän tarpeita vastaavaa lisäkoulutusta.

Valiokunta korostaa, että toimenpiteiden tehokkuus riippuu olennaisesti siitä, miten hyvin ne tavoittavat kohderyhmät. Tärkeä tavoite on, että jokaisella olisi eri elämänsä vaiheessa mah-

dollisuus saada sitä ohjausta ja tukea, mitä hän osaamisensa täydentämiseksi tai uudelleenkoulutuksen vuoksi tarvitsee. Tässä tilanteessa erityisesti aikuisille tulee suunnata informaatiota heidän lisäkoulutusmahdollisuuksistaan.

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Maaseudun kehittäminen

55. Valtionapu 4H-toimintaan (kiinteä määräraha)

Momentille esitetään 500 000 euron lisäystä käytettäväksi nuorten työnhakuvalmiuksien parantamisen tukemiseen. Vuosittain paikallisten 4H-yhdistysten palveluksessa on yli 7 000 nuorta. Nuorisojäseniä on yhteensä yli 70 000. Valiokunta korostaa, että myönnettävä lisämääräraha tulee käyttää edellä mainittuun tarkoitukseen nimennomaan paikallisissa 4H-yhdistyksissä.

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. Liikenteen tukeminen ja ostopalvelut

46. Alusinvestointien ympäristötuki

Hallituksen esityksen mukaan varustamoiden ympäristöystävällisiä uudisalusinvestointeja voidaan tukea 15 miljoonalla eurolla. Valiokunnan saaman tiedon mukaan uudisaluksia koskevien ympäristöinvestointien laskelmat ovat sittemmin tarkentuneet ja ympäristötukeen oikeutavien kustannusten osuus on aiemmin arvioitua suurempi.

Talouspoliittinen ministerivaliokunta on käsitellyt asiaa uudelleen 22.4.2010. Ministerivalio-

kunnan hyväksymien linjausten perusteella valiokunta ehdottaa, että momentin valtuus korotetaan 30 miljoonaan euroon. Tuki voisi siten olla suurelle yritykselle aiemmin ehdotetun 35 prosentin sijasta enintään 50 prosenttia hankkeeseen sisältyvien lisäinvestointien määrästä. Lähtökohtana on, että tuen suuruus olisi alusta kohden enintään 30 miljoonaa euroa.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tuki notifioidaan EU:n komissiolle ympäristösuojelusuuntaviivojen mukaisena tukiohjelmalla. Tästä johtuen tuen myöntämistä koskeva päätös voidaan ensi vaiheessa tehdä mahdollisena ja tuki voidaan maksaa sen jälkeen, kun komissio on hyväksynyt notifiointin.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(1. kappale kuten HE)

Valtuus. Vuonna 2010 saa tehdä sitoumuksia varustamoiden uudisalusinvestointien ympäristötukien myöntämisestä enintään 30 000 000 eurolla siten, että valtuudesta saa aiheutua menoja aikaisintaan vuonna 2012.

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HAL- LINNONALA

20. Innovaatiopolitiikka ja yritysten kansainvälistyminen

42. Innovaatiokeskittymien kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 120 000 euron lisäystä, joka kohdennetaan työttömien ja vastavalmistuneiden työllistymistä tukevaan toimintaan. Määrärahaa on tarkoitus käyttää esimerkiksi Protomo-toimintamallin kansalliseen levittämiseen, rahoitusmallien ja työkalujen kehittämiseen sekä innovaatiotiimien perustamiseen.

Protomo-toimintamalli on suomalaisten tiede-, koulutus- ja yritys yhteisöjen innovaatiomalli, joka yhdistää osaavat ihmiset ja ideat aihiot ja joka luo edellytyksiä kasvattaa liikeide-

asta ja tuotekehityksestä lähtevä toiminta menestyväksi liiketoiminnaksi. Valiokunta on tyytyväinen Protomo-toimintamallin käytön laajentamiseen, sillä sen avulla voidaan edistää korkeasti koulutettujen työllistymistä sekä uutta yrittäjyyttä ja uusien työpaikkojen syntymistä.

Valiokunta pitää tärkeänä, että toiminnan kehittämiseksi panostetaan myös kasvuyrittäjyyden vahvistamiseen. Yritysten kasvu ja kasvuyrittäjyys ovat keskeisiä kansantalouden hyvinvoinnin lähteitä, mutta Suomessa on edelleen vain vähän innovatiivisia, globaaleilla markkinoilla menestyviä kasvuyrityksiä.

Valiokunta korostaa, että etenkin alkavien yritysten rahoitusinstrumenttien toimivuudesta ja monipuolisuudesta sekä riskirahoituksen riittävydestä on huolehdittava. Myös yrityspalvelujen toimivuuteen ja joustavuuteen on kiinnitettävä huomiota. Kasvuyrittäjyyden edistäminen edellyttää myös toimia, joilla vahvistetaan mm. kansainvälistymiseen, liiketoimintaan, keksintöjen kaupallistamiseen sekä kasvuyritystoimintaan liittyvää osaamista.

30. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka

46. Laivanrakennuksen innovaatiotuki

Lisätalousarviesitys sisältää useita toimenpiteitä suomalaisen telakkateollisuuden tukemiseksi. Laivanrakennuksen innovaatiotukeen esitetään 10 miljoonan euron valtuuden lisäys ja alusluottojen jälleenrahoitukseen kertaluonteinen 500 miljoonan euron lainavaltuus (mom. 32.30.81). Myös rajavartiolaitokselle esitetään lisätilausvaltuutta 10 partioveneen hankintaan (mom. 26.20.70) ja lisäksi öljyntorjuntavalmiuksilla varustettujen yhteysalusten hankintoja aikaistetaan (mom. 35.10.20). Liikenne- ja viestintäministeriön pääluokkaan sisältyy ympäristöystävällisiin uudisalusinvestointeihin tarkoitettu 30 miljoonan euron tuki (mom. 31.30.46).

Globaalin rahoitus- ja talouskriisin seurauksena maailman laivanrakennusmarkkinat ovat supistuneet yli 90 prosenttia kesän 2008 jälkeen eikä esim. Suomesta ole tilattu yhtään risteilijäalusta kahteen vuoteen; näin siitä huolimatta,

että suomalainen laivanrakennusteollisuus on alansa edelläkävijöitä. Telakkateollisuus on myös merkittävä työllistäjä, sillä se työllistää Suomessa yli 21 000 henkilöä. Mikäli uusia tilauksia ei saada nopeasti, vuoden 2010 lopulla alan työttömien määrä nousee 14 000 henkilöön. Lisäksi välilliset vaikutukset ovat merkittäviä.

Valiokunta pitää perusteltuna, että myös Suomessa otetaan käyttöön tukitoimia, joilla tasataan muissa kilpailijamaissa käytettävien tukitoimien tuottamaa kilpailuetua. Valiokunnan mielestä nyt esitetyt toimet ovat myös välttämättömiä telakkateollisuutta uhkaavan työttömyyden torjumiseksi sekä koko teollisuudenalan selviytymismahdollisuuksien turvaamiseksi meillä olevan suhdannetilanteen aikana.

Tukitoimista huolimatta telakkateollisuuden työvoimatarve on vähenemässä loppuvuoden aikana ja myös monien alihankkijoina toimivien yritysten toiminta on vaikeutumassa. Valiokunta pitää tärkeänä, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten resursseista huolehditaan siten, että ne voivat varautua mm. työnhaku- ja yrittäjyyspalveluiden sekä koulutustarjonnan lisäämiseen. Telakkateollisuuden työllisyyden parantamiseksi on myös tärkeää, että lisätalousarvioesitykseen sisältyvien toimien täytäntöönpanoon ryhdytään mahdollisimman ripeästi.

51. Työllistämis-, koulutus- ja erityistoimet (kiinteä määräraha)

Momentin määrärahaa korotetaan noin 31,7 miljoonalla eurolla ja sen myöntämisvaltuutta 9 miljoonalla eurolla. Lisämääräraha suunnataan erityisesti nuorisotyöttömyyden vähentämiseen ja sitä käytetään palkkatuetuun työllistämiseen ja työvoimapolitiittiseen aikuiskoulutukseen. Myös starttirahaa lisätään ja julkisten työvoimapolitiittisten erityistoimia vahvistetaan. Arvioiden mukaan määrärahan avulla voidaan lisätä työvoimapolitiittisten toimenpiteiden piirissä olevien henkilöiden määrää keskimäärin 3 900 henkilöllä.

Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että nuorten työttömyyteen vähentämiseen suunnataan lisäresursseja. Vaikka nuorten työttömyys on vii-

me viikkoina hieman vähentynyt, maaliskuun lopussa alle 25-vuotiaista työnhakijoista oli työttömänä 25,5 prosenttia, mikä on 3,9 prosenttia enemmän kuin vastaavana aikana viime vuonna. Työttömyyden ennakoidaan vielä pahenevan, kun kevään vastavalmistuneet tulevat työmarkkinoille.

Valiokunta pitää tässä tilanteessa hyvänä, että julkisesta työvoimapolitiikasta annettuun lakiin tehdyillä muutoksilla (HE 274/2009 vp — TyVM 3/2010 vp) parannetaan alle 25-vuotiaiden mahdollisuuksia palkkatuetuun työhön. Valiokunta on myös tyytyväinen siihen, että määrärahoja suunnataan nuorten työllistämiseen luonnonhoitohankkeissa sekä luontokeskusten asiakaspalvelutehtävissä. On niin ikään tärkeää, että nuorten työnsaantia edistetään lisäämällä myös työ- ja elinkeinotoimistojen neuvontapalvelua.

Valiokunta korostaa, että nuorten työllisyyden parantamiseen varattujen resurssien riittävyyttä on edelleen seurattava ja tarvittaessa osoitettava lisäresursseja nuorten ja vastavalmistuneiden työllistämiseen.

Valiokunta katsoo, että työttömyyden vähentämiseksi on myös oltava valmiutta käynnistää uusia, ennakkoluulottomia hankkeita ja kokeiluja. Valiokunnan mielestä työllisyyden edistämisen tulisi olla alueen kaikkien toimijoiden yhteinen tahtotila ja päämäärä ja työllisyyttä parantavia toimia tulisi kehittää laajapohjaisesti yhteistyössä kuntien ja alueen eri toimijoiden, kuten oppilaitosten, nuoriso- ja ammattijärjestöjen, yritysten sekä muiden tahojen kanssa. Ennen kaikkea on pyrittävä siihen, että nuorten työttömyys jää mahdollisimman lyhytkestoiseksi ja että yhteistyössä eri toimijoiden kanssa huolehditaan toimista, joilla estetään nuorten syrjäytymistä ja valumista pitkäaikaistyöttömyyteen.

Kokonaistyöttömyysasteen on arvioitu nousevan tänä vuonna yli 10 prosenttiin. Maaliskuuta koskevien tilastotietojen mukaan työttömyyden kasvu on kuitenkin hidastunut ja lomautusten määrä vähentynyt. Maaliskuun lopulla työttömyysaste oli 9,1 prosenttia, joka on hivenen (0,1 prosenttiyksikköä) vähemmän kuin kuluvan vuoden helmikuussa. Työttömyys on kuitenkin edelleen korkealla tasolla ja työllisyyden hoi-

toon tarvittavien resurssien riittävyyttä onkin seurattava huolella. Mahdollinen lisämäärärahan tarve on myös otettava huomioon riittävän ajoissa.

Valiokunta kiinnittää vielä huomiota siihen, että myös kunnilla on vastuuta työttömyysturvan rahoituksesta, sillä työmarkkinatukea vähintään 500 työttömyyspäivältä saaneiden työttömyysaikaisen työmarkkinatuen rahoitusvastuu on jaettu puoliksi valtion ja kuntien kesken. Saadun selvityksen mukaan viime vuonna kuntien rahoitusosuus ns. passiivijajan työmarkkinatuesta oli noin 145 miljoonaa euroa. Valiokunta pitää tärkeänä, että kunnat yhdessä muiden toimijoiden kanssa pyrkivät parantamaan pitkäaikaisytyöttömien työllisyyttä ja käyttämään resurssit työllisyyttä parantaviin toimiin.

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

60. Siirto valtion asuntorahastoon

Hallituksen esityksen mukaan eräiden asuinrakennusten korjauksiin myönnettävien suhdanne- luonteisten avustusten myöntämisaikaa pidennetään 31.8.2010 saakka ja avustukset siirretään momentilta 35.20.56 maksettavaksi valtion asuntorahaston varoista nostaen myös avustusten enimmäismäärä 50 miljoonasta eurosta 125 miljoonaan euroon. Näin mahdollistetaan ennakoitua suuremman hakemuskokouksen käsittely ja avustusten myöntäminen. Valiokunta pitää esitystä myönteisenä ja korostaa, että suhdanne- luonteisten avustusten vaikutus on merkittävä sekä työllistämisen että asuntojen korjausvajeen poistamisen kannalta.

Valiokunta nostaa tässä yhteydessä esiin myös erityisryhmien investointiavustukset. Vuosina 2005—2009 avustusta on myönnetty yhteensä 315 miljoonaa euroa noin 15 300 asun-

toihankkeeseen. Noin kolmannes hankkeista on liittynyt vanhusten tehostettuun palveluasumiseen. Muita avustettavia erityisryhmiä ovat opiskelijat, kehitysvammaiset, nuoret, mielenterveys- ja päihdekuntoutujat sekä asunnottomat. Hankevalinta pohjautuu tehtyihin linjauksiin mm. asuntopoliittiseen toimenpideohjelmaan sekä valtioneuvoston periaatepäätöksiin kehitysvammaisten asunto-ohjelmasta (VNp 21.1.2010) ja pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämisestä (VNp 14.2.2008).

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan vuonna 2010 uusista investointiavustusvarauksista lähes 40 prosenttia kohdistuu pääkaupunkiseudulle. Tämä johtuu mm. siitä, että valtion ja Helsingin seudun kuntien välisessä aiesopimuksessa turvataan erityisryhmille rakennettavien ARA-asuntojen tuotantoedellytyksiä lisäämällä avustuksia tuntuvasti vuosina 2008—2010 ja painottamalla lisäystä aiesopimukseen sitoutuneisiin kuntiin. Lisäksi pitkäaikaisasunnottomuus on keskittynyt pääkaupunkiseudulle, jolloin pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishankkeiden mukaiset toimenpiteet kohdistuvat erityisesti Helsingin seudun kuntiin. Tilanteeseen vaikuttavat jonkin verran myös opiskelija-asuntohankkeet. Sen sijaan vanhusten ja kehitysvammaisten asuntorahastoja kohdistuvat koko maahan. Asiantuntijakuulemisen mukaan niitä ei kuitenkaan haeta väestösuhteiden mukaan, vaan hyvin vaihtelevasti eri puolilta maata.

Valiokunta toteaa, että erityisryhmien investointiavustus on osoittautunut erittäin tarpeelliseksi. Hankkeet vaativat pitkää valmistelu-aikaa, jolloin on tärkeää turvata avustusvaltuuden riittävä taso ja jatkuvuus. Valiokunta muistuttaa samalla siitä, että avustuksen myöntämisessä on aina huomioitava koko maan laajuisesti kyseisen erityisryhmän paikkakunta-kohtainen asuntotarve esimerkiksi väestön ikääntymisen kannalta sekä kunnan palvelurakenne mahdollisine muutostarpeineen. Kuten ympäristöministeriö on ohjauskirjeessään (15.1.2010) todennut, uudet hankkeet on valittava yhdenmukaisilla, avoimilla ja läpinäkyvillä arviointikriteereillä.

YHTEENVETO

Hallituksen esityksen mukaan ehdotetaan tuloarvioihin (ilman nettolainanottoa ja velanhallintaa) 891 000 000 euron lisäystä, määrärahoihin

79 300 000 euron lisäystä ja nettolainanottoon ja velanhallintaan 811 700 000 euron vähennystä.

Ehdotettujen muutosten jälkeen olisivat kulu-
van vuoden budjetoidut tuloarviot ja määrärahat
varsinainen talousarvio ja lisätalousarvio huomioon ottaen 50 553 325 000 euroa.

PÄÄTÖSEHDOTUS

Edellä lausuttuun viitaten ja muilta osin hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valtiovainvaliokunta ehdottaa,

että ehdotus vuoden 2010 lisätalousarvioksi hyväksytään hallituksen esityk-

sen mukaisena edellä todetuin muutoksin,

että lisätalousarvioaloitteet LTA 1—16/2010 vp hylätään ja

että lisätalousarviota sovelletaan 10 päivästä toukokuuta 2010 alkaen.

Helsingissä 29 päivänä huhtikuuta 2010

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Hannes Manninen /kesk (osittain)		Sari Sarkomaa /kok
vpj.	Kari Rajamäki /sd		Minna Sirnö /vas
jäs.	Matti Ahde /sd		Pia Viitanen /sd (osittain)
	Christina Gestrin /r	vjäs.	Esko Ahonen /kesk (osittain)
	Pertti Hemmilä /kok (osittain)		Hanna-Leena Hemming /kok (osittain)
	Bjarne Kallis /kd (osittain)		Timo Kalli /kesk (osittain)
	Esko Kiviranta /kesk		Inkeri Kerola /kesk (osittain)
	Mikko Kuoppa /vas		Katri Komi /kesk (osittain)
	Reijo Laitinen /sd		Valto Koski /sd (osittain)
	Olli Nepponen /kok		Reijo Paajanen /kok (osittain)
	Tuija Nurmi /kok		Heli Paasio /sd (osittain)
	Kirsi Ojansuu /vihr (osittain)		Aila Paloniemi /kesk (osittain)
	Heikki A. Ollila /kok		Eero Reijonen /kesk (osittain)
	Markku Rossi /kesk (osittain)		Johanna Sumuvuori /vihr (osittain)
	Matti Saarinen /sd (osittain)		Tuula Väättäinen /sd (osittain)
	Petri Salo /kok (osittain)		

Valiokunnan sihteereinä jaostokäsittelyssä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Hellevi Ikävalko
valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen

valiokuntaneuvos Mari Nuutila
valiokuntaneuvos Marjo Hakkila

VASTALAUSE 1 /sd

*Yleisperustelut***Sosialidemokraatit vahvistaisivat talouskasvua ja tukisivat työllisyyttä**

Sosialidemokraattien mielestä lisäbudjetilla olisi pitänyt kasvattaa työllisyysmäärärahoja hallituksen esitystä enemmän, toteuttaa nuorten yhteiskuntatakuu, vahvistaa metalli- ja metsäteollisuuden toimintaedellytyksiä sekä panostaa osaamiseen ja uuteen kasvuun ja tukea tervettä aluekehitystä.

Olemme kantaneet huolta jo vuoden 2008 syksystä työttömyyden kasvusta. Tehokkaampien elvytystoimien ohella vaadimme hallitukselta viime keväänä uudelleen välitöntä talouspolitiikan linjanmuutosta ja toimenpiteitä työttömyyden torjumiseksi. Työllisyyden tukemiseksi ja etenkin nuorisotyöttömyyden torjumiseksi esitimme vähintään 200 miljoonan euron lisäpanostuksia. Lisäksi sosialidemokraatit edellyttivät, että hallitus olisi aloittanut valmistelut laajamittaisen lisäelvytyspaketin valmistelemiseksi vuoden 2009 syksyä varten. Toukokuussa 2009 esitimme hallitukselle välikysymyksen työttömyyden kasvun pysäyttämisestä ja nuorten työllistämisestä. Hallitus ei kyennyt tuolloinkaan tekemään riittäviä ja tehokkaita toimia talouskasvun ja työllisyyden tukemiseksi.

On hyvä, että hallitus vihdoin reagoi heikenevään työllisyystilanteeseen. Toimet nuorten auttamiseksi tulevat auttamatta liian myöhään ja ovat määrältään liian vähäisiä. Hallituksen esitys ei myöskään sisällä todellisia toimia, jotka tukisivat talouskasvua ja työllisyyttä. Kokonaan vaille jäävät pitkäaikaistyöttömyyden ja ikääntyvien työttömyyden hoitoon liittyvät toimet, mistä nyt alkaa näkyä huolestuttavia merkkejä. Lisäksi hallituksen tempoileva veropolitiikka vaarantaa elpymässä olevaa talouskasvua. Yli suurten veronalennusten jälkeen arvonlisäveroa

nostetaan heinäkuun alusta. Työmatkaliikenne, lääkkeet, tarpeelliset palvelut ja tavarat kallistuvat heinäkuussa ja vievät tavallisten palkansaaja- ja eläkeläistalouksien ostovoimaa.

Teollisuuden tukemisella on kiire

Suomen meriteollisuuden työpaikkojen, osaamisen ja tulevaisuuden pelastamiseksi sosialidemokraatit esittivät omassa vaihtoehtobudjetissaan jo viime syksynä valtion laivatilauksien aikaistamista telakkateollisuustyöryhmän esitysten mukaisesti. Hallituksen esityksillä toteutetaan noin 90 miljoonan euron hankkeet eli vain puolet meidän ja työryhmän esityksistä. Telakkateollisuudessa ei ole kysymys rakenteellisista ongelmista, vaan suhdannetilanteen mukanaan tuomasta väliaikaisesta kriisitilanteesta, ja tämän vuoksi nyt olisi pitänyt tehdä tehokkaampia toimia. Telakkateollisuudella on edelleen hyvät edellytykset menestyä Suomessa jatkossakin, kunhan se ensin selviytyy kriisin yli.

Metsäteollisuuden kriisi on vain syventynyt tämän hallituskauden aikana. Nyt tarvitaan todellisia toimia mm. metsäverotuksen uudistamisessa, jotta puuhoito ja metsäteollisuuden toimintaedellytykset voidaan turvata. Tämän vuoksi metsälainsäädäntö, metsien uudistamisen ensiharvennus sekä metsäverotukseen ja metsänhoitoyhdistyslainsäädäntöön liittyvät kysymykset on kyettävä käymään läpi laaja-alaisesti. Viimeaikaisissa metsäteollisuuden ratkaisuissa hallitus ei ole kyennyt turvaamaan riittävällä tavalla kansallisesti tärkeitä alue-, teollisuus- ja työllisyyspoliittisia näkökohtia.

Elinkeinoelämän toimintaedellytysten kannalta myös toimiva liikenneverkosto on tärkeässä asemassa. Esimerkiksi Oulu—Seinäjoki-rataosuuden puuttuvasta rahoituksesta (400 milj. euroa) ja samoin Savonradan perusparannuksesta tulee päättää ensi tilassa.

Suomi työvoimapolitiikassa jumbosijalla

Hallitus on toistamassa 1990-luvun laman virheet työllisyydenkin hoidon osalta. Nuorten työllistymiseen tähtäävä lisäbudjettiesitys annettiin vasta vuosi sen jälkeen, kun oppositio välikysymyksen voimalla vaati hallitukselta toimia rajusti kasvaneen nuorisotyöttömyyden vähentämiseksi. Lisäksi 77 miljoonan euron lisämääräraha on alimitoitettu siihen nähden, että nuorisotyöttömyys on vuodessa kaksinkertaistunut ja työttömyysasteen odotetaan nousevan yli 10 prosenttiin.

Työvoimapolitiikan unohtaminen on hallituksen elvytyspolitiikan suurin virhe. Työvoimapolitiikassa tehtyjen epäonnistuneiden valintojen seurauksena työttömien aktivointiaste on ollut jyrkässä laskussa. Sekä tutkimustulokset että käytännön kokemukset osoittavat, että kun työttömyyden on annettu kasvaa, ei se olekaan palannut helpolla entiselleen.

EU-komission poikkeussäännösten perusteella tulee Suomessa myös soveltaa yritysten alkupääoma- ja riskirahoituksen korotuksia talouskriisin vaikutusten lieventämiseksi, kuten Tanskassa on menetelty.

OECD on tuoreessa Suomen työvoimapolitiikkaa koskevassa arviointiraportissaan todennut suomalaisen työvoimapolitiikan aktiivimien tason alhaiseksi suhteessa työttömyysturvan menoihin. Työvoimapolitiikan määrärahojen tasoa tarkasteltaessa Suomi jakaa OECD-tilastossa jumbosijan yhdessä Belgian ja Itävallan kanssa.

Lisätalousarvioesityksessä esitetty panostus nuorisotyöttömyyteen toki kohentaa tilannetta hieman. Se ei kuitenkaan riitä työvoimapolitiikkaan tarvittavaan kurssinmuutokseen. Työttömien aktivointiasteen nostamiseksi on työvoimapolitiikan momentille tehtävä 50 miljoonan euron lisäpanostus. Näin myös pitkäaikaistyöttömyyteen voidaan puuttua nykyistä tehokkaammin.

Suhdannepoliittisesti on myös täysin väärin, että työllisyys on kuluvan vuoden aikana supistunut yksityisen sektorin lisäksi julkisella sektorilla. Valtiolla väki vähenee tuottavuusohjelman

myötä, ja kunnat vähentävät työvoimaansa kuntatalouden vaikeuksien syvennyessä.

Viranomaisyhteistyön kehittämisprojektin mukaan verojen ja muiden maksujen kierto aiheuttaa yhä enemmän menetyksiä yhteiskunnalle ja rehellisille yrittäjille. Hallituksen toimet harmaan talouden torjunnassa ovat olleet tehotomia. Ulkomaisten työntekijöiden työ- ja palkkaehtojen valvonta on vuotanut kuin seula. Työ- ja palkkaehtojen sekä vero- ja sotu-maksujen valvonta olisi pitänyt panna ensin kuntoon, ennen kuin työvoiman saatavuusharkinnasta luovutaan. Vuoden 2003 tulopoliittisen ratkaisun myötä KRP:iin luotiin ulkomaisen laittoman työvoiman valvontayksikkö vuoden 2004 alusta. Nykyisessä vakavassa työmarkkinatilanteessa oli edesvastuutonta, että sisäasiainministeriö ja hallitus lakkauttivat tämän yksikön.

Hallitus polkee kansalaisten perusturvaa

Omassa vaihtoehtobudjetissaan vuodelle 2010 sosialidemokraatit esittivät 500 miljoonan euron panostusta kuntien peruspalveluiden turvaamiseen. Korotetulla valtionosuudella olisi parannettu kuntapalveluiden laatua ja vähennetty myös tarvetta kuntien veronkorotuksiin ja lomautuksiin sekä ylivelkaantumiseen.

Hallitus ei nytkään esitä mitään lisätukea kunnille. Sosiaalibarometri 2010 tukee sosialidemokraattien esityksiä kuntien valtionosuuksien korottamisesta mitä suurimpaan tarpeeseen. Sosiaalibarometrin mukaan palvelujärjestelmällä on suuria vaikeuksia vastata kaikkein vaikeimassa tilanteessa olevien ihmisten tarpeisiin. On varottava toistamasta niitä virheitä, joita 1990-luvun lamassa tehtiin, sillä kuntapalveluiden leikkaukset aiheuttivat tiettyjen ryhmien osalta pitkäaikaista ja voimakasta syrjäytymistä.

Laajaan syrjäytymiskehitykseen on tartuttava heti. Ylisukupolvisia syrjäytymiskierteitä on katkaistava eri hallinnonalojen yhteistyönä. Vaikka valtionosuuksien lisäys kasvattaisi valtion velkaa, se olisi inhimillisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä ratkaisu. Kalliimpaa ja tuhoisampaa on kasvattaa syrjäytymistä ja jättää osa ihmisistä yhteiskunnan ulkopuolelle. Laaja-

mittainen syrjäytymiskehitys on uhka myös työllisyysasteen välttämättömälle nostamiselle. Eri-tyisesti vahvat signaalit nuorten syrjäytymiskehityksestä vaativat nopeita ja määrätietoisia toimia sekä riittävää rahoitusta kunnille.

Heinolassa sijaitsevan Reuman sairaalan konkurssi uhkaa korkeatasoisen reumahoidon ylläpitoa. Reumaosastoja on monissa sairaaloissa, mutta ydinosaaminen, reumasairauksien ortopedia, lasten reuman hoito ja vaikeaa reumaa sairastavien kuntoutus järjestetään vain Heinolassa. Reuman sairaala toimii myös opetussairaalaana jopa maailmanlaajuisesti. Sairaalan lopetus onkin suuri menetys. Se on menetys paitsi reumapotilaiden ja asiantuntijaosaamisen keskittämisen kannalta myös siksi, että sen myötä häviää miltei 300 työpaikkaa. Hallitus on tyytynyt levittelemään käsiään sairaalan vaikeuksien edessä. Kahden miljoonan euron määrärahalta sairaalan toimintaa voitaisiin jatkaa tämän vuoden loppuun ja samalla etsiä pysyvää ratkaisua sairaalan toiminnan jatkamiseen.

Sosiaaliturvan taso huolestuttavan alhainen

Porvarihallitus on unohtanut kaikkein heikoimassa asemassa olevat, kuten työttömät ja toimeentulotuen varassa elävät. Huonoimmassa taloudellisessa tilanteessa olevien kansalaisten tueksi sosialidemokraatit ovat useaan otteeseen esittäneet täsmäpanostuksia sosiaaliturvaan. Valtaosa toimeentulotuen saajista saa jotain ensisijaista etuutta, joten ensisijaisten etuuskien korotuksella purettaisiin tähän liittyviä byrokraloukkuja. Tässä suhteessa suurin korotustarve on työttömän peruspäivärahassa sekä yleisessä asumistuessa. Eläkkeensaajien asumislisän korottamisella tuotaisiin helpotusta pienituloisille eläkkeensaajille. Hallitus ei näitä esitä, kuten ei myöskään parannuksia lapsiperheiden toimeentulotukeen, lapsilisän yksinhuoltajakorotukseen tai yleisen asumistuen korottamiseen.

Sosiaalisen oikeudenmukaisuuden lisäämiseksi ja köyhyyden poistamiseksi esitämme jälleen lisämäärärahaa työmarkkinatuen korottamiseen, luopumiseen puolison ja vanhempien tulojen huomioonottamisesta työmarkkinatuessa

sekä työttömyysturvan lapsikorotusten parantamiseen.

Sosiaaliturvan valitusten käsittelyajat jo vastoin perustuslakia

Ihmisten perusturvaetuuksiin liittyviä valituksia käsittelevän sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan kohtuuttoman pitkät käsittelyajat vaarantavat mm. ihmisten toimeentulo- ja oikeusturvan ja aiheuttavat epävarmuutta ja epätietoisuutta ihmisten arjessa. Mm. apulaisoikeuskansleri on kiinnittänyt huomiota lautakunnan valitusruuhkiin. Hän on myös pitänyt ministeriön ja lautakunnan tulossopimuksen tavoitteita täysin epärealistisinä.

Apulaisoikeuskansleri totesi jo vuonna 2008 kohtuullisen käsittelyajan olevan enintään kuusi kuukautta. Varsinaisessa talousarvioesityksessä vuodelle 2010 hallitus esitti käsittelyajaksi 14 kuukautta. Tämä ei vastaa apulaisoikeuskanslerin näkemystä kohtuullisesta käsittelyajasta.

Hallitus on myöntänyt sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnalle vuodelle 2010 samansuuruisen määrärahan kuin edelliselle vuodelle. Tähän määrärahaan sisältyi ruuhkan purkuun tarkoitettu määrärahalisäys. Noin 30 000 valitusasian ruuhkan purkaminen kokonaan kestää nykyisillä sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan työntekijäresursseilla ja viime vuosien keskimääräisellä käsittelytahdilla kuitenkin vajaat kaksi vuotta ilman, että yhtään sinä aikana sisään tulevaa uutta valitusta ratkaistaan. Pitkät valitusajat alkavat olla jo perustuslain vastaisia. Tästä huolimatta hallitus ei turvaa muutoksenhakulautakunnalle tarpeellisia resursseja.

Koulutusta ei ole huomioitu riittävästi elvytyksessä

Yliopistolakiuudistuksen yhteydessä SDP korosti erityisesti kaikkien yliopistojen perusrahoituksen turvaamista. Mielestämme vaarana oli, että yliopistojen tasa-arvoisuus romuttuu, Suomeen kehittyä kahden tason yliopistoja: sellaisia, jotka kerryttävät varoja sekä valtiolta että elinkeinoelämältä, ja sellaisia, joille varoja ei kerry kummastakaan lähteestä. Hallitus kiisti ra-

hoitukseen liittyvät ongelmat ja lupasi huolehtia yliopistojen riittävästä sekä kattavasta rahoituspohjasta sekä henkilöstön asemasta. Totuus on kuitenkin tällä hetkellä toinen. Uusi yliopistolaki toi lisämenoja muun muassa vakuutus-, työnantaja- ja pankkimaksuissa. Työttömyysvakuutusmaksu jäi vastoin lupauksia korvaamatta, minkä vuoksi jouduttiin jälkikäteen säätämään poikkeuslaki. Tämä kattaa kuitenkin vain kaksi vuotta, jonka jälkeen yliopistoille on luvassa 40 miljoonan rahoitusaukko. Useasta yliopistosta on kerrottu, että esimerkiksi palkkojen ja tilakustannusten nousu ovat aiheuttaneet ongelmia, koska vain osaan noususta on saatu kompensatiota lisääntyneenä rahoituksena. Seurauksena monen yliopiston budjetti on miinuksella. Esimerkiksi Oulun yliopisto vähentää 180 työpaikkaa, joista irtisanottavien määräksi on kerrottu 68. Opettajankoulutus ja tietojenkäsittelyn koulutus Kajaanissa lakkautetaan kokonaan. Tämän vuoden talousarvio ja lisätalousarvio eivät tuo yliopistojen tilanteeseen mitään helpotusta.

Hallituksen toimenpiteiden myötä yliopistojen perusrahoitus heikkenee ja aluepoliittisesti tärkeitä sivutoimipisteitä uhkaa lakkautus. Pahimmillaan koko maksuttoman koulutuksen perustan annetaan sortua. Epävarmuutta lisäävät vielä opetusministeriön työryhmän väläyttämät lukukausimaksut. Hallituksen onkin pidettävä yliopistoille antamansa lupaus ja korjattava perusrahoituksen puutteet välittömästi.

Nyt on oikea aika kouluttaa, ja elvyttämistä aikuiskoulutuksen kautta on tehtävä suuremmassa mittakaavassa. Esimerkiksi Kuntaliiton mukaan lisätalousarviossa ei ole otettu huomioon aikuisten kasvavaa ammatillisen koulutuksen tarvetta. Talouskriisin myötä yritykset ovat irtisanoneet ja lomauttaneet, ja työttömien työntekijöiden määrä kasvaa jatkuvasti. Työvoiman osaamistason parantaminen on tärkeä osa työelämän muutosturvaa. Lisäksi vuoden alussa työttömien pääsy omaehtoiseen koulutukseen on helpottunut. Onkin vaara, että aikuiset vievät nuorille tarkoitettuja aloituspaikkoja. Työttömiä ja työttömyysuhan alaisten lisäkoulutukseen, korkeakoulujen aikuiskoulutukseen sekä työvoima-

mapoliittiseen aikuiskoulutukseen tarvitaan lisäresursseja.

Edelleenkin liian moni nuori jää vaille toisen asteen koulutuspaikkaa. Ammatillisen peruskoulutuksen aloituspaikkoja on lisättävä hallituksen esitystä enemmän, jotta suomalaisen elinkeinorakenteen muutokseen, väestön ikääntymiseen ja alakohtaiseen työvoimapulaan kyetään vastaamaan.

SDP esitti vaihtoehtobudjetissaan, että jaksamattomien veikkausvoittovarojen rahastosta osoitetaan ylimääräinen 80 miljoonan euron ja kahden vuoden määräaikainen tukitason korotus kuntien liikunta-, kulttuuri- ja nuorisotilojen kunnostukseen. Se tukisi myös työllisyyttä ja kuntien investointeja. Lisäksi halusimme osoittaa lisämäärärahoja tieteelle ja tutkimukselle. SDP haluaakin tämän perusteella osoittaa näihin kohteisiin hallituksen esitystä enemmän määrärahoja.

Lisätalousarviossa osoitetaan lisärahaa vapaan sivistystyön oppilaitoksiin, oppisopimuskoulutukseen ja nuorisopajatoimintaan. Tämä on sinänsä myönteistä, mutta se olisi pitänyt tehdä jo paljon aikaisemmin, kuten SDP on esittänyt.

Ympäristövetoiseen kasvuun panostettava

Hallituksen lisätalousarvioesitys ei sisällä mitään todella merkittäviä avauksia ilmastonmuutoksen torjumiseksi, eikä hallitus tiedä lisäbudjetin todellisia ilmasto- ja ympäristövaikutuksia. Sosialidemokraatit ovat sitoutuneet vahvasti ympäristövetoiseen kasvuun ja vihreiden työpaikkojen luomiseen. Energiapolitiikka ja työllisyys voivat kulkea käsi kädessä ympäristön ja ilmaston huomioon ottamisen kanssa. Työn ja ympäristön yhteensovittaminen ilmastonmuutoksen ehkäisemiseksi edellyttää sekä käytännön toimia että niihin osoitettuja riittäviä varoja välittömästi.

Ympäristöministeriön määrärahatilanne on vakavasti vaarantunut. Hallitus on torjunut kaikki ympäristöministeriön lisäesitykset, eikä se myöskään vuoden 2010 ensimmäisessä lisätalousarvioesityksessään esitä määrärahojen lisäämistä ympäristöhallintoon. Pienen ministe-

riön resursseja on pienennetty koko hallituskauden ajan. Sosialidemokraatit pitävät ympäristöministeriön määrärahoja riittämättöminä ja pitävät huolestuttavana ympäristöpolitiikan pitkäjänteisen kehittämisen vaarantumista tästä syystä.

Sosialidemokraatit panostaisivat myös ympäristötöihin hallitusta enemmän. Erityisesti Itämeren suojeluun liittyvien ympäristötöiden merkitys on kasvanut Itämeren tilanteen huonontuessa. Sosialidemokraatit ovat vaihtoehtobudjetissaan esittäneet ympäristötöiden määrärahoihin seitsemän miljoonaa euroa hallituksen esittämää määrärahaa enemmän.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 1

Eduskunta edellyttää, että hallituksen on pidettävä yliopistoille antamansa lupaus ja korjattava perusrahoituksen puutteet välittömästi.

Vastalauseen lausumaehdotus 2

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy välittömästi toimiin Oulun yliopiston Kajaanin yliopistokeskuksen opettajankoulutusyksikön lakkauttamisen estämiseksi ja osoittaa lisämäärärahoja toiminnan jatkamiseen Kajaanissa.

Vastalauseen lausumaehdotus 3

Eduskunta edellyttää, että hallitus panostaa kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen rakentamiseen. Nyt rakennettavien asuntojen vuokrat muodostuvat usein liian korkeiksi. Siksi asuntotuotannon korkotuen ehtoja on parannettava puolittamalla omavastuukorko 3,4 prosentista 1,7 prosenttiin. Lisäksi eduskunta edellyttää, että tässä suhdannetilanteessa rakennetaan valtion tuella myös kohtuuhintaisia omistusasuntoja nuorille ja lapsiperheille. Uudisrakentamisessa tulee johdonmukaisesti lisätä puurakentamisen osuutta. Lisäksi ARA-vuokra-asuntojen perusparannusjärjestelmä on uudistettava siten, että korkotukilainoituksen ehtoja parannetaan ja tuki sidotaan korjausten energiatehokkuuteen.

Vastalauseen lausumaehdotus 4

Eduskunta edellyttää, että ARA-vuokra-asuntojen perusparannusjärjestelmä uusitaan siten, että korkotukilainoituksen ehtoja parannetaan ja tuki sidotaan korjausten energiatehokkuuteen. Hallituksen on puolitettava korkotuen omavastuu ja porrastettava tuki energiatehokkuuden mukaan niin, että alhaisimman omavastuun saa kaikki energiatehokkuuden kriteerit täyttävä remontti.

Vastalauseen lausumaehdotus 5

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin määrärahojen riittävyyden turvaamiseksi ympäristöministeriön hallinnonalalla. Ministeriön tutkimus-, kehitys- ja suunnittelumäärärahojen lisääminen on välttämätöntä ympäristöpolitiikan kestävän suunnittelun, toimeenpanon ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden turvaamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 6

Eduskunta edellyttää, että hallitus vahvistaa kuntien rahoituspohjaa estääkseen talouskriisin aiheuttamia kielteisiä sosiaalisia vaikutuksia ja auttaakseen kuntia selviytymään kasvavista palveluhaasteista. Perusoikeuksien turvaamiseksi on kasvavaan köyhyysongelmaan tartuttava välittömästi parantamalla ensisijaista sosiaaliturvaa.

Vastalauseen lausumaehdotus 7

Eduskunta edellyttää, että kunnilta ei poisteta valtionosuuksista asiakasmaksutuloja vastaavaa 60 miljoonan euron summaa.

Vastalauseen lausumaehdotus 8

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy välittömiin toimiin turvatakseen Reumäsäätiön Heinolan Reuman sairaalan toiminnan ja reumapotilaiden korkeatasoisen hoidon jatkumisen loppuvuoden ajaksi ja sillä välin selvittää, miten reumapotilaiden hoito voidaan turvata ja missä muodossa sairaalan toimintaa voidaan jatkaa.

Vastalauseen lausumaehdotus 9

Eduskunta edellyttää, että työvoimapolitiikan määrärahojen tasoa nostetaan työttömien ja lomautettujen määrän rajun kasvun vuoksi 50 miljoonalla eurolla ja toimenpiteitä kohdennetaan voimakkaammin ja määrätietoisemmin paitsi nuorten myös pitkäaikaistyöttömien aktiivitoimiin.

Yksityiskohtaiset perustelut**MÄÄRÄRAHAT****Pääluokka 26****SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA****20. Rajavartiolaitos****70. Ilma- ja vartioalusten hankinta (siirtomääräraha 3 v)**

Ensimmäisessä lisätalousarviossaan vuodelle 2010 hallitus esittää 1 000 000 euron lisäystä momentille. Momentin perusteluja ehdotetaan täydennettäväksi siten, että Rajavartiolaitos oikeutetaan tekemään sopimuksia 10 partioveneen hankinnasta ja että vuoden 2009 toisessa lisätalousarviossa myönnetty ulkovartiolaivan tilausvaltuus uusitaan. Lisämäärärahan tarve aiheutuu 10 partioveneen hankinnan vuoden 2010 osuuden rahoittamisesta. Partiovenehankinta on jatkoa vuoden 2008 talousarviossa myönnettyyn tilausvaltuuteen, joka oikeutti 21 partioveneen hankintaan.

Sosialidemokraatit ovat vaihtoehtobudjetissaan vuodelle 2010 ja lisätalousarvioaloitteessaan LTA 2/2010 vp esittäneet, että kireässä taloudellisessa tilanteessa valtion tulisi aikaistaa ja tukea laivainvestointeja, jotka ovat kuitenkin välttämättömiä. Vaihtoehtobudjetissa aikaistet-

tuihin alustilauksiin esitettiin lisäyksenä yhteensä 100 miljoonaa euroa. Laivanrakennuksen innovaatiotukeen esitimme 20 miljoonaa euroa. Esitetyt investoinnit jakautuivat puolustusministeriön, liikenne- ja viestintäministeriön sekä sisäasiainministeriön hallinnonaloille.

Laivatilausten kotimaisuusaste on korkea ja työllisyysvaikutukset ovat merkittäviä. Sisäasiainministeriön kohdalla kyse on Rajavartiolaitoksen kalustosta, jonka uusiminen ja varustelu ovat Rajavartiolaitoksen laskevien henkilötyövuosien näkökulmasta enemmän kuin perusteltuja. Jo tehtyjen sitoumuksien kiirehtiminen ja lähivuosien suunnitelmien toteuttaminen aikaisemmin edellyttävät lisämäärärahoja ilma- ja vartioalusten hankinnan momentille.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 26.20.70 otetaan lisäyksenä 35 000 000 euroa ilma- ja vartioalusten hankintaan.

Pääluokka 29**OPETUSMINISTERIÖN HALLINNONALA****20. Ammatillinen koulutus****30. Valtionosuus ja -avustus ammatillisen koulutuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)**

Ammatillisen peruskoulutuksen suorittaneen työvoiman tarve ja ammatillisen koulutuksen suosio kasvaa jatkuvasti. Nykyisessä taloudellisessa tilanteessa nuorten on myös järkevää panostaa koulutukseen, kun työ- ja harjoittelupaikkoja on niukasti tarjolla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.20.30 otetaan lisäyksenä 1 000 000 euroa ammatilliseen peruskoulutukseen.

40. Korkeakouluopetus ja tutkimus

53. *Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot tieteen edistämiseen (arviomääräraha)*

Suomen talouden nousuun tarvitaan myös laadukasta ja uudistuvaa korkeakouluopetusta ja tutkimusta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.40.53 otetaan lisäyksenä 12 500 000 euroa korkeakouluopetukseen ja tutkimukseen.

80. Taide ja kulttuuri

52. *Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot taiteen edistämiseen (arviomääräraha)*

Taiteella ja kulttuurilla on merkittävä rooli ihmisten hyvinvoinnille, kansalaisyhteiskunnan tukemiselle sekä Suomi-kuvan markkinoinnille.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.80.52 otetaan lisäyksenä 12 500 000 euroa taiteen ja kulttuurin tukemiseen.

90. Liikuntatoimi

50. *Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen (arviomääräraha)*

Säännöllinen liikunta on yksi terveellisen elämän peruspilareista. Kehomme tarvitsee liikuntaa, ja kaikenlainen liikkuminen edistää terveyttä ja toimintakykyämme. Säännöllinen liikunta auttaa selviytymään arjen vaatimuksista ja on osa hyvinvointiamme. Monet liikuntatilat tarvitsevat kunnostamista. Samalla tuettaisiin kuntien rakennusinvestointeja ja työllisyyttä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.90.50 otetaan lisäyksenä 12 500 000 liikuntatilojen kunnostamiseen.

91. Nuorisotyö

50. *Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot nuorisotyön edistämiseen (arviomääräraha)*

Erityisesti tämän hetkisen vaikean nuorisotyöttömyyden hoitoon tarvitaan tehokkaita toimenpiteitä monella eri sektorilla. Monet liikuntatilat tarvitsevat kunnostamista. Samalla tuettaisiin kuntien rakennusinvestointeja ja työllisyyttä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.91.50 otetaan lisäyksenä 12 500 000 nuorisotilojen kunnostamiseen.

Pääluokka 31**LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN
HALLINNONALA****30. Liikenteen tukeminen ja ostopalvelut**

46. *Alusinvestointien ympäristötuki*

Suomen telakkateollisuus elää kaikkien aikojen pahinta kriisiänsä. Suomen telakat eivät ole saaneet tilauksia vuoden 2008 kesän jälkeen.

Laivatilausten kotimaisuusaste on korkea ja työllisyysvaikutukset ovat merkittäviä erityisesti Turun alueella ja Satakunnassa. Meriteollisuus työllistää Suomessa yli 21 000 henkilöä, ja se on tuotekehityksen ja jatkuvan parantamisen menetelmillä saavuttanut johtavan markkina-aseman useassa erikoislaivasegmentissä. Suomen telakkateollisuuden tulevaisuus on kuitenkin uhattuna, sillä kilpailu harvoista markkinoilla olevista uudisrakennushankkeista on kireää.

Sosialidemokraatit ovat vaihtoehtobudjetissaan vuodelle 2010 esittäneet, että kireässä taloudellisessa tilanteessa valtion tulisi aikaistaa ja tukea laivainvestointeja. Vaihtoehtobudjetissa aikaistettuihin alustilauksiin esitettiin lisäyksenä yhteensä 100 miljoonaa euroa. Innovaatio-tukeen esitimme lisäyksenä 20 miljoonaa euroa.

Meriliikenteelle asetettavat ympäristövaatimukset ovat viime vuosina selvästi kasvaneet.

Nyt vaaditaan entistä turvallisempia, energiatehokkaita ja ympäristönsuojelun kannalta parempia aluksia, joiden päästöt ilmaan ja veteen ovat vähäisiä.

Uudet laivojen polttoaineen rikkipitoisuutta koskevat määräykset vaikuttavat ilmanlaadun kohentumiseen erityisesti rannikkoseuduilla vilkkaasti liikennöityjen laivaväylien varrella. Typenoksidipäästöjen rajoittamisella vaikutetaan erityisesti merialueiden rehevöitymisen vähentämiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.30.46 otetaan lisäyksenä 10 000 000 euroa alusinvestointien ympäristötukiin.

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HAL- LINNONALA

30. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka

46. Laivanrakennuksen innovaatiotuki

Laivanrakennuksen innovaatiotukea voidaan maksaa Suomessa rekisteröidylle laivanrakennusyritykselle, laivankorjausyritykselle ja laivankonversioyritykselle. Avustusta voidaan myöntää uuden alustyyppin kehittämiseen, suunnitteluun, aluksen innovatiivisiin osiin sekä innovatiivisten tuotanto-, suunnittelu- ja logistiikkamenetelmien kehittämiseen ja toteuttamiseen. Avustuksen myöntämisen edellytyksenä on, että hanke toteutetaan Suomessa.

Sosialidemokraatit ovat vaihtoehtobudjetissaan vuodelle 2010 esittäneet, että kireässä taloudellisessa tilanteessa valtion tulisi aikaistaa ja tukea laivainvestointeja. Vaihtoehtobudjetissa aikaistettuihin alustilauksiin esitettiin lisäyksenä yhteensä 100 miljoonaa euroa. Innovaatiotukeen esitimme lisäyksenä 20 miljoonaa euroa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.30.46 otetaan lisäyksenä 10 000 000 euroa laivanrakennuksen innovaatiotukeen.

51. Työllistämis-, koulutus- ja erityistoimet (kiinteä määräraha)

Talusasiantuntijat ennustavat työttömyyden merkittävää kasvua. Työttömyysasteen ennustetaan olevan vähintään 10 prosenttia tänä vuonna. Työllistämistoimiin on varattava riittävät määrärahat niin, että useampi pääsee aktiivitoimenpiteisiin. On parempi tarjota työ- ja koulutautumismahdollisuuksia kuin päästää ihmisiä syrjäytymään työelämästä. On järkevää lisätä aikuisten työttömien koulutusta, jotta työelämän rakennemuutoksiin voidaan helpommin vastata ja työttömyydestä rakentaa siltä työhön.

Heinolassa sijaitsevan Reuman sairaalan konkurssi uhkaa korkeatasoisen reumahoidon ylläpitoa. Reumaosastoja on monissa sairaaloissa, mutta ydinosaaminen, reumasairauksien ortopedia, lasten reuman hoito ja vaikeaa reumaa sairastavien kuntoutus järjestetään vain Heinolassa. Reuman sairaala toimii myös opetussairaalaana jopa maailmanlaajuisesti. Sairaalan lopetus onkin suuri menetys. Se on menetys paitsi reumapotilaiden ja asiantuntijaosaamisen keskittämisen kannalta myös siksi, että sen myötä häviää miltei 300 työpaikkaa. Hallitus on tyytynyt levittelemään käsiään sairaalan vaikeuksien edessä. Kahden miljoonan euron määrärahalla sairaalan toimintaa voitaisiin jatkaa tämän vuoden loppuun ja samalla etsiä pysyvää ratkaisua sairaalan toiminnan jatkamiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.30.51 otetaan lisäyksenä 50 000 000 euroa työllistämis-, koulutus- ja erityistoimiin ja 2 000 000 euroa Heinolan Reuman sairaalan toimintojen jatkamisen varmistamiseen.

Pääluokka 33**SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN
HALLINNONALA****20. Työttömyysturva***52. Työmarkkinatuki (arviomääräraha)*

Työttömien aseman parantamiseksi ehdotamme kahden euron suuruista korotusta työmarkkinatukeen. Tällöin tuki nousisi indeksikorotukseen kuukausitasolla noin 594 euroon. Muun muassa toimeentulotukimenojen väheneminen kompensoisi työttömän peruspäivärahojen korotuksen kustannuksia.

Työttömyysturvan tarveharkinta on poikkeuksellinen ilmiö Suomen muuten yksilöllisessä sosiaaliturvassa. Missään muussa elämän riskitilanteessa kansalaisella ei ole vaaraa jäädä kokonaan ilman sosiaaliturvaa puolison tulojen takia. Tilanteen ongelmallisuutta lisää avioliittolaki, jonka mukaan vain aviopuolisot ovat velvollisia elättämään toisiaan. Tutkimuksen mukaan tarveharkinnan kohteeksi joutuneista työttömistä lähes puolet elää avioliitossa eikä näin ollen voi vaatia elatusta puolisoiltaan. Parisuhteessa elävä työtön on vaarassa jäädä kokonaan ilman työmarkkinatukea, jos puoliso ansaitsee yli 2 400 euroa kuukaudessa. Puolison tulojen tarveharkinnassa työmarkkinatuen tarveharkinta kohdistuu useimmiten naisiin, joten tarveharkinta on myös välillisesti tasa-arvokysymys.

Myös vanhempien tulot vaikuttavat työmarkkinatukeen, jos työtön asuu vanhempiensa kanssa samassa taloudessa eikä täytä työssäoloehtoja. Sosiaaliturvan yksilöllistä luonnetta on syytä vahvistaa. Tästä syystä työmarkkinatuen tarveharkinnasta tulee luopua.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.20.52 otetaan budjettiperusteisena lisäyksenä yhteensä 75 000 000 euroa työmarkkinatuen korottamiseen 2 eurolla päivässä sekä työttömyysturvan lapsikorotusten korottamiseen 20 prosentilla sekä tarve-

harkinnan poistamiseen työmarkkinatuesta puolison ja lasten osalta.

Pääluokka 35**YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA****20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen***60. Siirto valtion asuntorahastoon*

Hallituksen lisätalousarvioehdotuksessa esitetään suhdanneluonteisten avustusten rahoittamista valtion asuntorahastosta. Ratkaisua on pidettävä poikkeuksellisenä, ja sosialidemokratien mielestä rahoituksen tulisi sisältyä valtion talousarvioon.

Suomessa asumiskustannukset ovat kohonneet voimakkaasti ja edelleen on odotettavissa huomattavia asumiskustannusten nousuja. Eri-tyisesti vuokrat ovat nousseet jopa keskituloisten näkökulmasta hyvin korkeiksi. Valtion tuemassa uustuotannossa vuokrataso muodostuu asukkaiden tulotasoon nähden kohtuuttomaksi.

Rakennusalan heikentynyt työllisyys edellyttää yhteiskunnan tukeman vuokra-asuntotuotannon lisäämistä. Hallitus on tuonut malleja ns. välimallin asuntojen rakentamiseksi, mutta niillä ei pystytty varmistamaan vuokrien asettumista kohtuulliselle tasolle. Lisäksi hallitus on laajentanut valtionavustuslain (688/2001) nojalla myönnettyjä investointiavustuksia, mutta yksin tämäkään tukitoimenpide ei johda vuokrien kohtuullisuuteen.

Jotta ihmisille voitaisiin jatkossakin tarjota kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja, ARA-vuokra-asuntojen uustuotannon korkotukilainoituksen ehtoja on korjattava merkittävästi siten, että uustuotannolle myönnettävän 10 000 tai 15 000 euron käynnistysavustuksen lisäksi korkotuen nykyinen omavastuukorko, nykyisellään 3,4 prosenttia, puolitetaan. Näin päästäisiin nykyisillä rakennuskustannuksilla noin 10 euron/m² lähtövuokratasoon, jota voidaan pitää asumisen nykyhinnoissa kohtuullisena.

Myös ARA-vuokra-asuntojen perusparannusjärjestelmä tulisi uusien siten, että korkotukilainoituksen ehtoja parannetaan uustuotannon lainaehdoista vastaavalla tavalla ja lisätuki sidotaan korjausten energiatehokkuuteen. Tälle tulisi varata valtion asuntorahaston talousarviossa noin 30 miljoonaa euroa. Arvioitu ARAn menojen kasvu ensimmäiselle vuodelle olisi noin kahdeksan miljoonaa euroa. Näiden linjausten toteuttamiseksi tarvittavaa ARAn valtuuden riittävyyttä on syytä seurata vuoden 2010 aikana, ja jos lisäamistarvetta ilmenee, valtuutta tulee nostaa lisäbudjetin avustuksella.

Vanhon vuokratalon peruskorjaus on kiireellistä saada liikkeelle erityisesti ottaen huomioon synkenyt taloudellinen tilanne ja ensi vuoden rakennusalan työllisyysnäkymät. Samalla on mahdollista huolehtia remonttien energiatehokkuudesta siten, että korkotuki sidotaan korjausten energiatehokkuuteen niin, että alhaisimman koron saa eniten energiatehokkuutta edistävä remontti. Järjestelmä olisi yksinkertaisesti porrastettu siten, että omavastuuosuus laskee asteittain energiatehokkuuden toteutumisen suhteen ja alhaisin omavastuu eli 1,7 prosenttia on sellaisilla remonteilla, jotka täyttävät kaikki ennalta asetetut energiatehokkuustavoitteet.

Energiatehokkaiden korjausremonttien tukemiseksi tarvitaan hallituksen esittämää pientaloille kohdistuvaa kotitalousvähennystä vastaava yhdenvertaisemmin kohdentuva panostus. Sosiaalidemokraatit ovat esittäneet, että kotitalousvähennys tulisi laajentaa koskemaan asunto-osaakeyhtiöiden remonteja. Eri asumismuoto-

jen välisen tasapuolisuusongelman lisäksi hallituksen esittämässä muodossa kotitalousvähennyksen ongelma on, ettei sen käyttöä ole rajattu energiatehokkuuden mukaan. Nyt sitä saa hyödyntää esimerkiksi kesämökin muuttamiseksi talviasuttavaksi tai öljykattilan vaihtamiseksi toiseen, mitä ei voida pitää ekologisesti kestävässä verokannustimena.

Viittaamme vastalauseemme lausumaehdotukseen 4 ja lisäksi ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 10

*Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain (604/2001) sekä sen nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen (666/2001) perusteella lainansaa-
jan maksettavaksi jäävän perusomavastuun korkotukilainan korosta säädetyn prosenttimäärän puolittamiseksi valmistuvien uusien asuntojen asumiskustannusten pitämiseksi kohtuullisina.*

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että ehdotus vuoden 2010 lisätalousarvioksi hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena edellä todetuina muutoksina ja

että edellä ehdotetut 10 lausumaa hyväksytään.

Helsingissä 29 päivänä huhtikuuta 2010

Kari Rajamäki /sd
Matti Saarinen /sd
Tuula Väättäinen /sd
Heli Paasio /sd

Valto Koski /sd
Matti Ahde /sd
Reijo Laitinen /sd
Pia Viitanen /sd

VASTALAUSE 2 /kd

Yleisperustelut

Maailmantalous supistui viime vuonna enemmän kuin kertaakaan toisen maailmansodan jälkeen. Suomen kansantuote laski 7,8 prosenttia eli enemmän kuin yli 90 vuoteen. Kriisi merkitsi työttömyyden kasvamista koko maassa. VM ennustaa työttömyyden kasvavan pahimmillaan hieman yli kymmeneen prosenttiin. Elinkeinoelämän tutkimuslaitos Etla taas odottaa työttömien määrän kasvavan yksin tänä vuonna runsaalla 50 000 henkilöllä. Valtiolla on arvion mukaan velkaa vuonna 2014 noin 109 miljardia euroa, mikä on lähes 55 miljardia euroa enemmän kuin vuoden 2008 lopussa.

Hallituksen päätös keskittää voimavaroja nuorten työllistämiseen on oikea. Nuorten ongelmat liittyvät tällä hetkellä suurelta osin työttömyyteen ja pätkätöihin. Näissä he tarvitsisivat eniten yhteiskunnan tukea. Lievimmilläänkin työttömyys ja pätkätyöt estävät nuorten tulevaisuuden suunnittelua, ja pitkään jatkuvina ne voivat syrjäyttää nuoren. Hallituksen toimenpiteistä huolimatta työttömäksi jää kuitenkin noin 20 000 nuorta.

Nuorten lisäksi työttömyydestä johtuvat ongelmat kohdistuvat erityisen raskaasti lapsiperheisiin. Työttömyys lapsiperheessä onkin tällä hetkellä se kaikkein pahin asia. Erityisen vaikeassa asemassa ovat ne perheet, joissa kummallakaan huoltajalla ei ole työtä. Näissä perheissä joutuvat kärsimään myös lapset, sillä rahan puute ja sen aiheuttamat paineet vanhemmille vaikuttavat koko perheen henkiseen hyvinvointiin.

Nuorten ja lapsiperheiden lisäksi haastavassa tilanteessa ovat ne alueet, joissa työttömyys on keskimääräistä korkeampaa. Näiden alueiden nykyistä voimakkaampi tukeminen on tarpeellista, sillä VM:n mukaan uudet työpaikat eivät synny samoille paikkakunnille ja aloille kuin mistä taantumana aikana työpaikkoja on vähennetty. Tämä hidastaa työllisyyden kasvua koko maassa. Samalla työttömyyden kohdistuminen tietyille alueille asettaa vaikeaan tilanteeseen ne,

jotka eivät halua tai kykene lähtemään työn perässä muualle maahan.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 1

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin niin, etteivät molemmat huoltajat olisi samaan aikaan työttöminä yhdessäkään Suomen lapsiperheessä.

Yksityiskohtaiset perustelut**MÄÄRÄRAHAT****Pääluokka 32****TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HAL-
LINNONALA****30. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka*****51. Työllistämis-, koulutus- ja erityistoimet
(kiinteä määräraha)***

Starttirahan toimivuudesta on saatu myönteisiä kokemuksia. Työministeriön selvitysten perusteella starttiraha on osoittautunut tehokkaaksi työllisyyttä edistäväksi toimenpiteeksi, jonka laajempi käyttö kannattaa vakinaistaa. Ensi vuonna on tulossa pysyväksi käytännöksi starttirahan myöntäminen työttömien lisäksi myös opiskelusta, kotityöstä tai ansiotyöstä yrittäjiksi siirtyville. Starttiraha madaltaa yrittäjäksi lähtemisen kynnystä ja turvaa yrittäjän elannon yrityksen alkuvaiheessa.

Starttirahan riittävyysessä on ollut tänäkin vuonna alueellisia eroja. On huolehdittava siitä, että starttirahaa varten tarkoitettua määrärahaa varataan budjettiin niin paljon, ettei sen loppuminen ole esteenä toimivan liikeidean toteuttamiselle. Starttirahan myöntämisen tulee tapah-

tua myös yhtenäisin perustein kaikille siihen oikeutetuille.

Edellä olevan perusteella ja lisätalousarvioaloitteeseen LTA 9/2010 vp viitaten ehdotan,

että momentille 32.30.51 otetaan lisäyksenä 2 000 000 euroa starttirahaan.

Uusimman työllisyyskatsauksen mukaan elokuussa oli työttömänä 203 000 ihmistä, mikä oli 52 000 enemmän kuin edellisen vuoden elokuussa. Pohjois-Karjalassa työttömien osuus työvoimasta oli 15,4 prosenttia, Kainuussa 13,6 prosenttia ja Lapissa 13,6 prosenttia.

Työttömyyden alueelliset erot ovat edelleen erittäin suuria, vaikka taloudellisen taantuman aikana erot yleensä tasoittuvat. Nämä eroavuudet tulee ottaa huomioon työvoimamäärärahojen kohdentamisessa. Kun alueelliset erot työttömyydessä kärjistyvät, muuttoliike korkean työttömyyden alueilta voimistuu ja heikentää edelleen alueiden kehittymismahdollisuuksia. Tämän kehityksen pysäyttämiseksi tarvitaan nyt aktiivista korkean työttömyyden alueiden työvoimapolitiikkaa. Erityisen huolestuttavaa on kehitys metsäteollisuuden alasajosta kärsivillä alueilla.

Edellä olevan perusteella ja lisätalousarvioaloitteeseen LTA 10/2010 vp viitaten ehdotan,

että momentille 32.30.51 otetaan lisäyksenä 10 000 000 euroa korkean työttömyyden alueiden erityistukeen.

Hallitusohjelman linjauksen mukaan työllisyysmäärärahoja kohdennetaan yritysten kanssa toteutettavaan työvoimakoulutukseen sekä yrityksissä tapahtuvaan tukityöllistämiseen. Työllistämismäärärahojen painopiste siirretään avoimille työmarkkinoille yritysten kanssa tehtävään yhteistyöhön. On kuitenkin lyhytnäköistä samaan aikaan ajaa alas toimiva kolmannen sektorin työllistämistoiminta.

Monet yhteisöt järjestävät kolmannen sektorin työtä vaikeasti työllistettäville erittäin ansiokkaasti. Hallituksen suunta merkitsee näiden yhteisöjen toiminnalle suuria vaikeuksia. Kansalaisjärjestöt ja sosiaaliset yritykset tekevät arvokasta työtä auttamalla vaikeimmin työllistyviä. Valtiolle koituvat tukikustannukset ovat olleet pienet verrattuna siihen, että nämä henkilöt olisivat jääneet pitkäaikaistyöttömyyden kierteseen ja kuntien sosiaalitoimistojen asiakkaisiksi.

Vaikeasti työllistettävien työllistämistoiminta eri yhteisöissä ei ole "tempputyöllistämistä". Päinvastoin se on arvokasta toimintaa yksilöihmisten ja koko yhteiskunnan kannalta, ja sen ajaminen ahtaalle tulee sekä aineellisesti että henkisesti erittäin kalliiksi niin näille työttömille kuin koko yhteiskunnalle. Hallituksen tulee kantaa vastuunsa ja osoittaa varat tähän tarkoitukseen.

Edellä olevan perusteella ja lisätalousarvioaloitteeseen LTA 11/2010 vp viitaten ehdotan,

että momentille 32.30.51 otetaan lisäyksenä 10 000 000 euroa vaikeasti työllistettävien erikoistoimiin.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että ehdotus vuoden 2010 lisätalousarvioksi hyväksytään valiokunnan mietin-

nön mukaisena edellä todetuin muutoksin ja

että edellä ehdotettu lausuma hyväksytään.

Helsingissä 29 päivänä huhtikuuta 2010

Bjarne Kallis /kd

VASTALAUSE 3 /vas

Yleisperustelut

Hallitus suhtautuu väitteistään huolimatta edelleen ylimielisesti työttömyyden kasvuun ja esittää työttömyyden torjuntaan täysin riittämättömiä määrärahoja. Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto on 19.4.2010 kirjeessään varoittanut tekemästä niitä samoja virheitä, jotka tehtiin edellisen laman aikana. Sosiaalibarometri 2010:n tulosten pohjalta näyttää siltä, että uhkana on edellisen laman virheiden toistaminen ja vaikeuksissa olevien ihmisten määrän kasvattaminen myös tämän taantumun seurauksena. Laajoilta palvelujen karsinnoilta on vielä välttytty, mutta ne ovat yleistymässä kunnissa. 17 prosenttia palveluista vastaavista alueista on karsinut palvelujaan, ja tänä vuonna määrä on nousemassa jo neljäsosaan. Resurssien ennakoidaan heikkenevän selvästi, sillä lähes puolet sosiaalijohdosta ja terveyskeskusjohdosta arvioi resurssien pienevän tämän vuoden aikana.

Hallitus on nostanut esille syrjäytymisen ehkäisyn tarpeen, mutta erillisiä, mittavia toimia jo syntyneiden syrjäytymiskiarteiden katkaisemiseksi ei ole tehty eikä nähty hallituksen toimesta tarpeelliseksi. Lisätalousarvion esitykset nuorisotyöttömyyden räjähtämisen jälkihoitoon ovat liian vähäisiä, tulevat aivan liian myöhään ja ovat vaikutuksiltaan aivan liian lyhytkestoisia. Hallitus laiminlyö myös täysin muidenkin kuin nuorten pitkäaikaistyöttömyyden ennaltaehkäisyn ja pitkäaikaistyöttömille suunnatut aktiivitoimet.

Yhä edelleen noin viidennes nuorisoasteen koulutusvaiheen ohittaneista on ilman eriytyvää ammatillista tutkintoa. Se on aivan liian paljon. Koulutuksen puute johtaa suuriin vaikeuksiin työllistymisessä. Nuorten koulutusurien pidentämiseen ja työllistämisen tukemiseen tarvitaan nyt aitoa työllisyysmäärärahojen kohdentamista. Yhdenkään nuoren ei tule antaa pudota pitkäaikaistyöttömyyteen. Oppivelvollisuusiän nostaminen 18 vuoteen antaa nuorille oikeuden koulutukseen ja kunnille järjestämisvelvollisuuden.

Käytännössä tämä tarkoittaisi koulutus-, työharjoittelu-, työpaja- tai kuntoutuspaikkaa.

Nuoret tarvitsevat aidon työllistämisen- ja koulutustakuun. Jokaisella korkea- tai ammattikoulutuksen hankkineella työttömällä nuorella pitää olla oikeus työpaikkaan ja oikeus oikeaan palkkaan kolmen kuukauden sisällä valmistumisesta, ja niille, joilla ei ole koulutusta, pitää taata vastaavassa ajassa koulutuspaikka. Jo kolmen kuukauden työttömyys merkitsee nuorelle jyrkästi kasvavaa riskiä syrjäytyä työelämästä pysyvästi.

Näyttää jopa siltä, että joidenkin ihmisten pysyvälle köyhyydelle ja osattomuudelle on hallituspuolueiden poliittinen hyväksyntä. Huono-osaisimpien ihmisten tilannetta ei ole parannettu, vaikka ongelma ja sen laajuus ovat tiedossa. Laaja, yli sukupolvien jatkuva syrjäytymiskehitys on vakavassa ristiriidassa ihmisten perusoikeuksien toteutumisen kanssa.

Vasemmistoliitto ei voi hyväksyä nyt tapahtuvaa syrjäytymiskehitystä, jonka suurtyöttömyys aiheuttaa, ei voida hyväksyä nuorten ajautumista pitkäaikaistyöttömyyteen määrärahojen riittämättömyyden johdosta. Hallituksen suunnitellut uusista veronalennuksista yrityksille merkitsevät alijäämän kasvua entisestään.

Toteutettu veroelvytys on ollut tuloksiltaan heikko ja lisännyt vain tuloerojen kasvua entisestään. Varallisuusvero tulee ottaa välittömästi käyttöön; sen poistamiseen ei ollut eikä ole mitään työllisyyspoliittisia perusteita. Lisäksi on säädettävä pörssivero valtion tulojen lisäämiseksi.

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä ei hyväksy arvonlisäveron korottamista. Työn verottamisesta kulutuksen verottamiseen kuulostaa hyvältä iskulauseelta, mutta se ei ole sosiaalisesti oikeudenmukaisen yhteiskunnan tunnuslause. Ensinnäkin välillistä veroa maksavat enemmän ne, joiden tulot menevät pakosta päivittäiseen elämiseen. Toiseksi arvonlisävero kohdistuu kotimaisiin työvoimavaltaisiin palveluihin. Arvon-

lisävero on nimenomaan itsensä työllistäjien ja pienyrittäjien työn verottamista.

Toisin kuin yliopistoille luvattiin, yliopist uudistus on johtanut siihen, että Aalto-yliopistoa lukuun ottamatta muut yliopistot painivat budjettivajeongelman kanssa. Vajeen syitä ovat perusrahoituksen vähentyminen, arvonlisäveron kompensoinnin riittämättömyys ja se, ettei työnantajan työttömyysvakuutusmaksua kompensoitu, ainoastaan väliaikaisesti alennettiin. Tämän seurauksena muun muassa Tampereen yliopisto joutuu supistamaan perusopetustaan, Oulun yliopiston Kajaanin opettajankoulutusyksikköä uhkaa lakkauttaminen ja muissakin yliopistoissa harkitaan henkilöstövähennyksiä.

Myös yliopistojen rahoituksessa kyse on mitä suurimmassa määrin työllisyydestä. Siksi vasemmistoliitto vaatiikin, että hallitus pikaisesti turvaa yliopistojen ja yliopistokeskusten toiminnan ja perusrahoituksen.

Vasemmistoliiton lisäyksesitykset hallituksen lisätalousarvioon ovat osa varjobudjettiamme vuodelle 2010, jolla halusimme osoittaa, että taantumankin taakka voidaan jakaa oikeudenmukaisemmin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 1

Eduskunta edellyttää, että hallituksen on pidettävä yliopistoille antamansa lupaus ja korjattava perusrahoituksen puutteet välittömästi.

Vastalauseen lausumaehdotus 2

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy välittömästi toimiin Oulun yliopiston Kajaanin yliopistokeskuksen opettajankoulutusyksikön lakkauttamisen estämiseksi ja osoittaa lisämäärärahoja toiminnan jatkamiseen Kajaanissa.

Vastalauseen lausumaehdotus 3

Eduskunta edellyttää hallitukselta pikaisia toimia, joilla taataan jokaiselle työtömäksi jääneelle tai työttömyysuhan alaiselle nuorelle koulutus-, työ-, työharjoittelu-, työpaja- tai kuntoutuspaikka.

Vastalauseen lausumaehdotus 4

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo vielä tämän kevään aikana eduskunnalle esityksen pitkäaikaistyöttömille suunnattujen aktivointitoimien lisäämisestä, jotta kaikille pitkäaikaistyöttömille voidaan osoittaa koulutus-, työ-, työharjoittelu-, työpaja- tai kuntoutuspaikka.

Vastalauseen lausumaehdotus 5

Eduskunta toteaa, että työmarkkinatuki ja peruspäiväraha ovat jääneet erittäin merkittävästi jälkeen ansioiden kehityksestä ja johtavat suoranaiseen köyhyyteen ja edellyttää hallituksen valmistelevan esityksen työmarkkinatuen ja peruspäivärahan korottamisesta 700 euroon kuukaudessa.

Lisäksi ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan epäluottamuslauseen

Vastalauseen epäluottamuslause-ehdotus

Eduskunta toteaa, että hallitus on epäonnistunut nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyyden ennaltaehkäisyssä eikä siksi nauti eduskunnan luottamusta.

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 26

SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

40. Maahanmuutto

03. Maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edistämiseen sijoitetaan Suomessa huomattavan vähän verrattuna moneen muuhun eurooppalaiseen valtioon. Ilman tukea maahanmuutta-

jat uhkaavat jäädä vaille normaaleja kiinnekoh-
tia suomalaiseen arkeen. Taantumun aikana juu-
ri maahanmuuttajien työllistymismahdollisuu-
det nuorten ohessa ovat heikentyneet rajusti.

Suomessa on varauduttu kattavasti kielen
opettamiseen vain turvapaikan hakijoille. Sen si-
jaan työn perusteella maahan muuttaville ja hei-
dän perheenjäsenilleen taikka suomalaisten
kanssa avioituville ei aktiivisesti tarjota kielen-
opetusta eikä sitä ole kaikkialla edes saatavilla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentille 26.40.03 otetaan
lisäyksenä 1 000 000 euroa maahan-
muuttajien kotoutumisen ja työllistymi-
sen edistämiseen.*

Pääluokka 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLIN- NONALA

01. Puolustuspolitiikka ja hallinto

29. Puolustusministeriön hallinnonalan arvon-
lisäveromenot (arviomääräraha)

Muista hallinnonaloista poiketen puolustusmi-
nisteriölle myönnettiin varsinaisen talousarvion
yhteydessä täydet indeksikorotukset.

Varsinaisen talousarviokäsittelyn yhteydessä
vasemmistoliiton eduskuntaryhmä vaati, että
puolustusmääräahojen osalta luovutaan muista
hallinnonaloista poikkeavasta indeksikorotus-
käytännöstä, koska korkeammille indeksikoro-
tuksille ei ole turvallisuuspoliittisia perusteita
eikä muiden tähdellisempien menotarpeiden ta-
kia myöskään taloudellisia mahdollisuuksia.

Koska näin ei tapahtunut ja koska muutkin
hallinnonalat, muun muassa yliopistot, ovat jou-
tuneet ja joutuvat edelleenkin löytämään arvon-
lisäveromenojen kaltaisiin, budjetoimattomiin
menoihin katteen oman hallinnonalan ja jo
myönnetyn menoraamin sisältä, myöskään puo-
lustusministeriölle ei tässä taantumatilanteessa

voida myöntää varsinaisesta talousarviosta poik-
keavia lisämäärärahoja.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentilta 27.01.29 vähennetään
1 265 000 euroa puolustusministeriön
hallinnonalan arvonlisämenoihin osoi-
tetusta määrärahasta.*

30. Sotilaallinen kriisinhallinta

20. Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja
hallintomenot (siirtomääräraha 2 v)

Vasemmistoliiton mielestä Suomella ei ole ai-
noatakaan syytä ajautua yhä syvemmälle Afga-
nistenin sisällissotaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväk-
syttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 6

*Eduskunta edellyttää, että Suomen nykyi-
nen sotilasoperaatio Afganistanissa on
muutettava siviilioperaatioksi, joka tukee
maan jälleenrakentamista. Afganistan
tarvitsee lisää kouluja ja terveyskeskuk-
sia, ei lisää aseita ja ulkomaisia sotajouk-
koja. Suomen sotilaalliseen operaatioon
käyttämä mittava ja vuodesta toiseen kas-
vava rahamäärä ohjataan kokonaisuus-
dessaan kohteisiin, joilla tuettaisiin vuo-
sikymmeniä sodasta kärsineen maan jäl-
leenrakentamista.*

Pääluokka 29

OPETUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

20. Ammatillinen koulutus

30. Valtionosuus ja -avustus ammatillisen koulu-
tuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Lisätalousarvioesityksen jälkeenkään kaikille
työttömille ja työttömyysuhan alla eläville nuo-
rille ei löydy koulutus-, työ-, työharjoittelu-,
työpaja- tai kuntoutuspaikkaa.

Vasemmistoliiton mielestä meillä ei ole inhimillisesti tai kansantaloudellisesti varaa menettää yhtään nuorta, vaan jokaiselle nuorelle on taattava välittömästi mahdollisuus aktiivitoimiiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.20.30 otetaan lisäyksenä 6 000 000 euroa valtionosuuksiin ammatillisen koulutuksen lisäämiseksi 3 000 oppilaalla.

30. Aikuiskoulutus

30. Valtionosuus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Ihmisten oikeus oppia uutta ja uudistaa osaamistaan on turvattava myös taantuman keskellä. Vapaa sivistystyö mahdollistaa matalan kynnyksen elinikäisen opiskelun. Mutta tämä arvokas työ on vaarassa, kun rahoitus on taantuman johdosta supistumassa.

88 kansanopistoa, noin 200 kansalaisopistoa ja 10 opintokeskusta sekä kesäyliopistot ovat erinomainen ja nopeasti koulutuspaikkalisäyksiin taipuva verkosto peruskoulunsa päättäneille ja vailla jatkokoulutuspaikkaa oleville nuorille. Hallitus esittää kuitenkin yksipuolisesti lisärahaa vain ennestäänkin suhteessa eniten tukea saaneille kansanopistoille, mikä osoittaa, ettei hallitus ota nuorisotyöttömyyttä vieläkään riittäväällä vakavuudella hyödyntääkseen kaikki olemassa olevat keinot aktiivitoimiiin nuorten työttömyyden poistamiseksi ja ennaltaehkäisemiseksi.

Vasemmistoliiton mielestä meillä ei ole inhimillisesti tai kansantaloudellisesti varaa menettää yhtään nuorta, vaan jokaiselle nuorelle on taattava välittömästi mahdollisuus aktiivitoimiiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.30.30 otetaan lisäyksenä 3 000 000 euroa, josta 1 000 000 euroa kansalaisopistoille, 1 000 000 euroa kesäyliopistoille ja

1 000 000 euroa opintokeskuksille peruskoulunsa päättäneiden, mutta jatkokoulutuspaikkaa vaille jääneiden nuorten opintoseteliavustuksiin.

32. Valtionosuus ja -avustus oppisopimuskoulutukseen (arviomääräraha)

Oppisopimuskoulutus on joustava tapa hankkia ammattitaito ja suorittaa perus-, ammatti- tai erikoisammattitutkinto työn ohessa. Oppisopimuskoulutus sopii sekä nuorille että vanhemmille oppijoille. Oppisopimuskoulutus on erityisen tärkeä väylä työelämään niiden nuorten kohdalla, joille ammattitutkinnon suorittaminen oppilaitoksessa on vaikeaa. Pitkäaikaistyöttömälle oppisopimuskoulutus voi olla ainoa tie päästä kiinni työhön.

Lisätalousarvioesityksen jälkeenkään kaikille työttömille ja työttömyysuhan alla eläville nuorille tai pitkäaikaistyöttömille ei löydy koulutus-, työ-, työharjoittelu-, työpaja- tai kuntoutuspaikkaa.

Vasemmistoliiton mielestä meillä ei ole inhimillisesti tai kansantaloudellisesti varaa menettää yhtään nuorta, vaan jokaiselle nuorelle on taattava välittömästi mahdollisuus aktiivitoimiiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.30.32 otetaan lisäyksenä 8 000 000 euroa oppisopimuskoulutukseen koulutuksen lisäämiseksi 4 000 opiskelijapaikalla.

91. Nuorisotyö

51. Nuorten työpajatoiminta, ehkäisevä huume-työ sekä tunnustuspalkinnot (siirtomääräraha 2 v)

Nuorten työpajatoiminta mahdollistaa nuorten yksilöllisen selviämisen toiminnallisen oppimisen avulla. Nuorten työpajatoiminnalle on nyt nuorisotyöttömyyden räjähdysmäisen kasvun myötä kysyntää enemmän kuin koskaan.

Pullonkaulaksi on kuitenkin jo nyt osoittautunut, että kaikille etsivän nuorisotyön löytämiselle

nuorille ei ole osoittaa koulutus-, työ-, työharjoittelu-, työpaja- tai kuntoutuspaikkaa.

Vasemmistoliiton mielestä meillä ei ole inhimillisesti tai kansantaloudellisesti varaa menettää yhtään nuorta, vaan jokaiselle nuorelle on taattava välittömästi mahdollisuus aktiivitoimiiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.91.51 otetaan lisäyksenä 4 000 000 euroa nuorten työpajatoimintaan ja että vastaavalla summalla korotetaan veikkauksen tuloutusodotusta.

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka

01. Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Työ- ja elinkeinotoimistot toimivat kovan paineen alla. Asiakasmäärät yhtä virkailijaa kohti ovat hyvin kuormittavat. Esimerkiksi ammattitaidottomien nuorten neuvojalla saattaa olla yli kaksisataa asiakasta, vaikka juuri nuoret tarvitsevat yksilöllistä palvelua. Nuorisotyöttömyys kasvaa hurjasti, ja pitkäaikaistyöttömyyskin on kääntynyt kasvuun. Mitään äkillistä muutosta parempaan ei ole luvassa. Työttömien kokonaismäärä on liki 300 000, ja työttöminä työnhakijoina vuoden aikana käy toimistoissa huomattavasti enemmän väkeä.

Jatkuvat muutokset työttömyysturvalaissa ja työvoimapalvelulaissa tekevät asiakaspalvelutyön erityisen vaativaksi. Määräaikaisilla työntekijöillä ei kyetä paikkaamaan sitä vajetta, jonka valtion tuottavuusohjelma on aiheuttanut, mutta tilapäistä helpotusta he voivat tuoda.

Viite: LTA 7/2010 vp (Mustajärvi)

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.30.01 otetaan lisäyksenä 4 000 000 euroa työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenoihin.

46. Laivanrakennuksen innovaatiotuki

Telakkateollisuus kamppailee suurissa vaikeuksissa. Kansainvälisessä kilpailussa mukana pysyminen vaatii yhä suurempaa panostusta tuotekehitykseen ja uusiin innovaatioihin. Jotta jo olemassa oleva osaaminen, teknologia ja kaikenlainen tietotaito ei valu hukkaan, täytyy laivanrakennus ja telakateollisuus saatella nykyisen laman yli. Nykyiset panostukset ja valtion tuki eivät riitä.

Telakkateollisuus on armottomassa puristuksessa kaikissa merkittävissä laivanrakennusmaissa. Saksassa on jo useita telakoita mennyt konkurssiin. Uusia tilauksia liikkuu niukasti markkinoilla, risteilijätilauksia ei lainkaan. Pientä valoa tulevaisuuteen antavat vireillä olevat jäänmurtajahankkeet, joita on mm. Venäjällä, Yhdysvalloissa ja Kanadassa. Venäjä uusii perinteisiä murtajia ja myös järeän luokan ydinmurtajia. Suomella on jäänmurron erityisosaamista jo suomalais-neuvostoliittolaisen laivanrakennusyhteistyön ajoilta.

Suomen telakoiden, valtion ja valtiojohdonkin on nyt panostettava esimerkiksi Venäjän tarjouspyyntöihin. Ennen nykyistä talouskriisiä suomalaiset murtajat olivat normaalisti 90-prosenttisesti liikenteessä, vuokrattuina ja tuottavina. Kun maailmantalous osoittaa ensimmäisiä elpymisen merkkejä, ensimmäisinä heräävät raaka-aine- ja energiamarkkinat, myös monitoimimurtajien palvelujen kysyntä herää.

Suomen telakkateollisuus työllistää yli 20 000 henkilöä. Se on vaikeasti korvattava työllistäjä ja kansallisesti merkittävä osaamiskeskittymä.

Viite: LTA 8/2010 vp (Mustajärvi)

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.30.46 otetaan lisäyksenä 20 000 000 euroa telakateollisuuden innovaatiotukeen.

51. Työllistämis-, koulutus- ja erityistoimet (kiinteä määräraha)

Työttömien kokonaismäärä on liki 300 000, ja työttöminä työnhakijoina vuoden aikana käy työ- ja elinkeinotoimistoissa huomattavasti enemmän väkeä. Nuorisotyöttömyys kasvaa rajusti samoin kuin virta pitkäaikaistyöttömyyteen. Mitään äkillistä muutosta parempaan ei ole luvassa. Vaikka talous kääntyisikin parempaan suuntaan, työllisyyskehitys seuraa huomattavalla viiveellä.

Kuluvana vuonna tulevat maksuun edellisen vuoden virheet: työllisyyslisäbudjettia ei tehty ajoissa eikä ESR-rahoitusta saatu käyttöön luvasti. Siksi työ- ja elinkeinotoimistojen toimenpiteiden volyymi jäi huomattavasti alle tarpeen. Jos käänne parempaan halutaan saada aikaan ja estää paheneva syrjäytymiskierre, vaatii se huomattavia lisäpanostuksia työttömyyden torjuntaan juuri kuluvana vuonna. Jos 1.5.2010 voimaan tuleva työvoimapalvelulaki halutaan hyödyntää täysimääräisesti, ei se onnistu ilman lisäresursseja.

Viite: LTA 9/2010 vp (Mustajärvi)

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.30.51 otetaan lisäyksenä 120 000 000 euroa työllisyys-, koulutus- ja erityismenoihin.

Pääluokka 33

**SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN
HALLINNONALA**

20. Työttömyysturva

52. Työmarkkinatuki (arviomääräraha)

Työttömyys on merkittävin pitkäaikaisköyhyyden syy. Siksi osana vasemmistoliiton perusturvauudistusta esitämme, että työmarkkinatuki nousee 700 euroon kuukaudessa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.20.52 otetaan lisäyksenä 127 408 000 euroa työmarkkinatuen korottamiseksi budjettiperusteisesti siten, että 1.7.2010 lukien työmarkkinatuki nousee 700 euroon kuukaudessa.

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu

20. Ympäristövahinkojen torjunta (arviomääräraha)

Vuoden 2010 talousarviossa öljyntorjuntaan varattu määräraha on riittämätön. Nimenomaan avomerellä mutta myös rannikkoalueilla tarvitaan lisää raskaita öljypuomeja. Erityisesti tarve on suuri itäisellä Suomenlahdella. Lisäksi määrärahaa voidaan käyttää lähialueen öljyntorjunnan tehostamiseksi parantamalla alueellisten pelastuslaitosten öljyntorjuntavalmiuden tasoa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 35.10.20 otetaan lisäyksenä 2 000 000 euroa öljyntorjunnan tehostamiseen.

52. Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)

Hallitus esittää 375 000 euroa nuorten työllistämiseen luonnonhoitohankkeisiin ja luontokeskusten asiakaspalvelutehtäviin. Lisämäärärahalla pystytään työllistämään vain 50 nuorta koko vuodeksi. Luonnonhoitohankkeissa voidaan työllistää järkevästi huomattavasti suurempi joukko nuoria mielekkäässä työssä, esteenä on vain määrärahojen niukkuus.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentille 35.10.52 otetaan
lisäyksenä 1 000 000 euroa.*

20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

60. Siirto valtion asuntorahastoon

Korjausrakentaminen on lisääntynyt odotettua enemmän, määrärahojen kysyntä ylittää esitetyn määrärahan. Tämän johdosta esitämme 14 000 000 euron lisäystä asuntorahaston varoista käytettäväksi avustuksiin, joilla parannetaan asuntojen energiatehokkuutta tai siirrytään käyttämään uusiutuvia energialähteitä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentille 35.20.60 sisältyvää
avustusvaltuutta korotetaan 14 000 000
eurolla.*

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että ehdotus vuoden 2010 lisätalous-
arvioksi hyväksytään valiokunnan mie-
tinnön mukaisena edellä todetuin muu-
toksin,*

*että edellä ehdotetut 6 lausumaa hyväk-
sytään ja*

*että yleisperustelujen kohdalla ehdotet-
tu epäluottamuslause hyväksytään.*

Helsingissä 29 päivänä huhtikuuta 2010

Mikko Kuoppa /vas
Minna Sirnö /vas